Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го ЛИСТОПАДА 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 25, 1983 No. 224. VOL. XC.

РОЗГОРТАЄТЬСЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС

Джерзі Сиά, Н.Дж. — З Організаційного Відділу УНС інформують, що листопадова організаційна кампанія є в повному розгарі і з кожним днем посилюється.

До вівтірка, 22-го листопада ц.м., Головна Канцелярія УНСоюзу вже отримала від секретарів та інших відділових урядовців 120 аплікацій нових членів забезпечених на суму понад 300,000 долярів.

Серед союзовців, від яких отримано аплікації, як звичайно, перед ведуть головні радні, які тим дають приклад відділовим секретарям.

Головний радний Василь Пастушок вже придбав цього місяця 12 членів, забезпечених на 24,000 долярів. Слід згадати, що він вже доходить до виконання своєї мети, а саме: придбання 100 членів в році ювілеїв союзових видань. За ним слідує головна радна Гелен Олек-Скатт, яка придбала дев'ять членів, забезпечених на 21,000 долярів. Головна радна Анна Гарас придбала вже п'ять членів, забезпечених на 22,000 долярів, а головний радний Роман Татарський покищо надіслав три аплікації нових членів, забезпечених на 10,000 долярів, а згідно з його телефонічним повідомленням, аплікації є в дорозі на суму 200,000 долярів. По два члени вже придбав д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника, забезпечені на 7,000 долярів, та Текля Мороз, Андрій Джула і Володимир Гавриляк, головні радні, члени яких є забезпечені на суми по 10,000 долярів.

Якщо говорити про суми забезпечення, то є поважне число секретарів, які придбали по одному чи два члени, забезпечивши їх на більші суми. Заслужений секретар 427-го Відділу в Канаді Петро Дяків придбав двох членів, але забезпечив їх на 60,000 долярів. Голова Округи Вунсакет і секретар 206-го Відділу Леон Гардінг також придбав двох членів, забезпечених на 25,000 долярів. Також секретар 237-го Відділу в Честері, Па., Михайло Крика забезпечив п'ять членів на суму 25,000 долярів, а секретарка 151-го Відділу Анна Строт в Алентавні придбала чотири члени, забезпечені на суму 20,000 долярів. Не можна поминути секретаря 42-го Відділу в Пассейку Івана Блиху, який покищо надіслав одну аплікацію, забезпечивши члена на 10.000 долярів, а згідно з його телефонічним повідомленням, чотири аплікації нових членів є в дорозі, забезпечених також на більші суми.

Як вже сказано на вступі, організаційна кампанія є в повному розгарі і на підставі відомостей від секретарів, можна твердити, що листопад буде успішним місяцем під кожним оглядом. Запорукою того є впроваджені інновації з днем 1-го жовтня ц.р. в клясах термінового й акцидентового забезпечення.

ДОПОВІДЬ О. ДОМБРОВСЬКОГО В УВАН

Ню Йорк, Н. Й. — В неділю, 4-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні тут в Будинку УВАН, при 206 Захід 100-та вулиця, д-р Олександер Домбровський, дійсний член Академії, виголосить доповідь на тему: „Фолкльор населення української території в ранньоісторичній добі". Доповідь влаштовують Українська Вільна Академія Наук і Українське Історичне Товариство.

ВРАЖЕННЯ З НОРВЕГІЇ

Ірвінгтон, Н.Дж. — В суботу, 3-го грудня ц.р., о год. 7-ій вечора, тут в Українському Народному Домі, при 140 Проспект авеню, Дам'ян Ліщинський поділиться своїми враженнями з перебування в Норвегії; буде теж висвітлення прозірок. Вечір організує Б-во кол. Вояків I-ої УД УНА — Станиця Нюарк. Після офіційної програми — кава і солодке у заряді дружин дивізійників.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР Е. АНДІЄВСЬКОЇ

Ню Йорк. — Видавництво „Сучасність" і Літературно-Мистецький Клюб влаштовують тут в п'ятницю, 25-го листопада ц.р., о год. 7-ій вечора, в залі Дому Організацій Українського Визвольного Фронту, при 136 Друга авеню (2-ий поверх), літературний вечір Емми Андієвської. Слово про Е. Андієвську скаже проф. Григорій Костюк; мистецьке читання авторки; товариська зустріч при перекусці.

ФУНДАЦІЯ ІМ. МАЗЕПИ РОЗПОЧАЛА ЗБІРКОВУ АКЦІЮ

Рокі Гілл, Конн. — Новозаснована Фундація ім. Мазепи під головуванням д-ра Зенона Матківського, яка поставила собі за завдання „відкрити вікно у світ" для українського питання, розпочала вже сильну акцію, щоб приєднати членів, які можуть причинитися своїми фондами до намічекої праці.

Д-р З. Матківський інформує, що її членом може стати кожний, українець, або приятель українців, що зацікавлений плянами фундації, незалежно від суми, яку він вплатить. В цей спосіб дається можливість усім заможним і менш заможним стати її членами. Розуміється однак, що фундація бажає зібрати від членства якнайбільшу суму гроша, щоб уможливити перший грандіозний плян, яким є накручення історичного фільму фаховими силами під назвою „Мазепа".

Усі нові члени, які зложать 1,000 дол. або більше стануть автоматично членами-основниками та одержать відповідну грамоту. Кожний дар понад 50 дол. буде належно оцінений.

Д-р З. Матківський глибоко переконаний, що коли ідея фільму „Мазепа" буде переведена в життя, це причиниться до кращого зрозуміння України, а рівночасно сколихне почуваннями усіх вільних українців. Тому він закликає ставати членами фундації.

Відбудуться Загальні збори СКВОР

Рочестер, Н. Й. (Р. Трач). — В рамках IУ Конгресу СКВУ в Торонто відбудуться Загальні збори Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради.

Збори пічнуться в п'ятницю, 2-го грудня, в год. 7:30 вечора, і будуть продовжуватися в суботу, 3-го грудня, починаючи з 9-ої години ранку.

Під час Зборів відбудеться панель п. з. „Світла й тіні українського шкільництва в діяспорі" з участю працівників шкільництва з Канади, ЗСА і Европи.

Заплянували Конференцію ІСНО

Гемилтон, Онт. (П.С. ІСНО). — Світова Координаційна Рада ІСНО інформує, що в днях 26-27-го листопада ц.р., тут відбудеться Конференція ІСНО з участю уповноважених делегатів з Австралії, Австрії, Англії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Венесуелі, Франції, Німеччини, Канади та ЗСА.

В рамках Конференції відбудеться в неділю, 27-го листопада ц.р., о год. 2-ій по полудні, для гостей відкрита сесія з доповідачами: Надія Світлична — „Репресії в Україні сьогодні", майор Анатолій Жуківський — „Українська політична еміграція в діяспорі", д-р Надія Мисечко-Каркоць — „За вірну інформацію про повстансько-визвольну боротьбу в Україні під час Другої світової війни". В програмі Конференції ІСНО намічено на порядку нарад інформативний перегляд діяльности Президії та Екзекутиви СКР ІСНО, про що реферуватиме голова Павло Дорожинський, та звідомлення представників всіх складових організацій ІСНО з усіх країн поселення. Відкрита сесія, на яку запрошується ширший загал української громади, відбудеться в Домі УНО при 170 Parkdale North в Гемилтоні.

В суботу, 26-го листопада ц.р., відбудеться тут в приміщеннях Філії УНО З'їзд молоді ІСНО. У З'їзді візьмуть участь делегати молодечих організацій, які діють в системі ІСНО: ОМУФ — Франція, ОУМ — Англія, ОУМ — Аргентина, КЛЕМ — Бразилія, МУНО — Канада і МУН — ЗСА.

В ПОЛЬЩІ СТВОРЕНО ВІЙСЬКОВУ РАДУ

Варшава, Польща. — Генерал Войцех Ярузельскі посилив свою контролю над суспільством Польщі, утворивши всесильний резервний військовий уряд, готовий взяти у свої руки всі економічні, політичні та військові справи.

Польський парлямент схвалив без обговорення або заперечень утворену Крайову комісію оборони, яку очолив сам Ярузельскі, який і буде рішати, коли проголошувати надзвичайний стан у країні або війну і тим самим взяти абсолютну владу у свої руки.

Такий крок, між іншими справами, дасть можливість Ярузельскому діяти рішуче і швидко проти вибуху будь-яких безпорядків, протестів і демонстрацій, які можуть виникнути з огляду на заплянoване підвищення цін на продукти харчування, починаючи з нового року.

В дійсності новий закон відновлює Військову раду національного спасения, групу генералів, яка виконувала обов'язки уряду після введення військового стану в країні 13-го грудня 1981 року. Ця військова рада була розпущена після часткового скасування військового стану в липні цього року. Тепер військова комісія може виступити, коли вона буде вважати це потрібним. Голова комісії одночасно буде головнокомандуючим збройними силами країни.

В часи військового стану в Польщі генерал Ярузельскі управляв країною як лідер партії, прем'єр-міністер і голова військової ради. Нова затія дає йому подібні важілі влади.

Хоч військовий стан формально був скасований в липні, генерали та інша військова старшина залишилася на провідних становищах адміністрації та економіки. Партія ніби відсунута на другий плян.

АМЕРИКАНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ІЄРАРХІЯ ЗАСУДЖУЄ ШТУЧНИЙ ГОЛОД В УКРАЇНІ

Вашінгтон. — У четвер, 17-го листопада ц.р., крайова конференція американського католицького єпископату прийняла резолюцію, в якій засудила штучний голод в Україні в 1932-33 роках, називаючи цей голод „геноцидом".

В резолюції сказано, що цей голод, спричинений колективізацією Сталіна, коштував 7 мільйонів жертв і становив „бажання Совєтського Союзу знищити національну ідентичність українського народу".

Заява, яку прийняло понад 300 єпископів без жадного спротиву, назвала цей голод „подібним до більш знаного голокосту наших часів" і закликала не забувати його „не тому, щоб влержати живим полум'я ненависти, але тому, щоб людська совість не закам'яніла".

Далі єпископи просили „молитися за мовчазну Церкву і за тих християн, які з посвятою держаться своєї віри в агресивних атеїстичних суспільствах".

Текст резолюції на конференцію запропонував Єпископ Василь Г. Лостен, Стемфордський епарх. Спеціяльна резолюційна комісія на Конференції одобрила резолюцію, яка по переголосуванні стала частиною офіційних документів конференції, що будуть розіслані по католицьких епархіяльних бібліотеках і до преси.

Між прелатами, які промовляли за прийняттям резолюції, були: кардинал Джозеф Бернардін з Чикаго; архиєпископ Ремберт Вікленд з Милвокі; єпископ Джеймс Д. Нідергесес з Нешвіллу, Тенн.; єпископ Станіславс Дж. Бжана з Огденбургу, Н. Й.; і єпископ-помічник Тімоті Дж. Геррінгтон з Вустер, Масс.

Єпископ Клітус Ф. О'Донел з Медисону, Віск., підлав внесок під голосування, яке перепровадив предсідник конференції, архиєпископ Джан Р. Ровч з Ст. Пол, Мінн.

Під час конференції Владика Лостен дав інтерв'ю представникам католицької телекомунікаційної мережі. Він також дав інтерв'ю для „Радіо Свобода" для передачі в Україну і інші країни в СССР і Східній Европі.

Владика Лостен рівнож говорив про діяльність в стемфордській епархії, особливо про діяльність семінарії і музею.

Минулого червня ц.р. Владика Лостен розіслав інформаційні матеріяли про голод в Україні до 386 американських католицьких єпископів. Між тими матеріялами були число „Українського Тижневика" з 20-го березня ц.р., присвячене 50-річчю голоду в Україні; брошура СКВУ про голод авторства д-ра Володимира Душника та відбитка статті з журналу „Тайм" авторства Ленса Моррова, який згадав про голод в Україні як „забутий голокост XX століття".

В НІМЕЧЧИНІ РОЗМІЩУЮТЬ НОВІ РАКЕТИ

Бонн, Західня Німеччина. — Західньонімецький парлямент схвалив у вівторок, 22-го листопада, плян розміщення норчх американських ракет типу Першінг-2 і крилатих ракет на своїй території. Речник уряду заявив, що розміщення розпочнеться в середу.

За резолюцію центроправої коаліції канцлера Гельмута Коля голосували 286 депутатів, проти 226. Резолюція схвалює рішення уряду розмістити ракети з огляду на застій у переговорах у Женеві між ЗСА та СССР про зменшення кількости ракет середнього засягу в Европі. Лише один депутат стримався від голосування. Ще перед дводенним обговоренням резолюції в парляменті сподівалися, що вона буде схвалена.

Спеціяльна пропозиція, яка відкидала розміщення ракет і була висунута опозиційною партією соціял-демократів, була відхилена 294-голосами проти 169, решта 39 депутатів, переважно соціял-демократи, включаючи колишнього канцлера Гельмута Шмідта, від голосування стрималися.

Фактичного розбиття голосів не було, за вийнятком стримання від голосування бльоку соціял-демократів, депутати голосували відповідно з настановами своїх партій. Лише один вільний демократ голосував проти уряду.

Голосування в парляменті було вказівкою для штабу НАТО розмістити перші дев'ять із загального числа 108 ракет типу Першінг-2 у Західній Німеччині на американській базі поблизу містечка Швебіш Гмюнд.

Речник західньонімецького уряду Ульріке Фремері заявив, що „процес" розміщення почався в середу, але перші ракети будуть готові до дій лише „наприкінці року".

Саме обговорення питання розміщення в Західній Німеччині нових американських ракет було гарячим у парляменті. Особливо галасливими були депутати від партії так званих „зелених", тобто захисників природнього середовища.

У Женеві, на знак протесту проти рішення німецького парляменту, совєтська делегація вийшла із залі переговорів.

В АМЕРИЦІ

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ приготовляється до депортації архиєпископа румунської Православної Церкви Валеріяна Тріфи, обвинуваченого у злочинах проти жидівського населення в Румунії під час Другої світової війни. Раніше суд позбавив архиєпископа В. Тріфу американського громадянства. Тому, що досі жадна з країн не виявила бажання прийняти до себе Тріфу, Департамент справедливости наміряється депортувати його до Румунії, якщо він до жовтня 1984 року не знайде для себе пристановища в іншій країні. Ніл Шер, теперішній шеф Бюра спеціяльних слідженъ у згаданому Департаменті, заявив, що „нашим бажанням є вислати архиєпископа В. Тріфу до країни, з якої він походить, але Румунія досі не погодилася прийняти його".

КОМІСІЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ прав в останньому своєму звідомленні перед реформою цієї комісії, обвинуватила президента Роналда Регена і його Адміністрацію за знехтування постанов обидвох палат Конгресу у справі поширення громадянських прав і недопильнування, щоб ті постанови увійшли в силу. Навіть підписані Президентом законопроєкти, які опісля стали законами, залишилися тільки паперовими безвартісними документами, — заявили декілька членів комісії. Крім того більшість членів комісії вважає, що Уряд з розмислом звільнив деяких членів комісії, щоб зробити місце для республіканців.

ДЕКІЛЬКА ЧЛЕНІВ спеціяльної президентської комісії, яку, як відомо, очолює колишній державний секретар Генрі Кіссінджер, відвідають ще в грудні Мехіко і Венесуелю. Речник цієї комісії заявив, що 12-го грудня Комісія виїде до згаданих країн і повернеться до Вашінгтону 15-го грудня. Раніше майже всі члени комісії відвідали декілька центральноамериканських держав. В половині січня 1984 року Кіссінджер і члени його комісії складуть докладний звіт президентові Роналдові Регенові, а опісля зізнаватимуть перед окремими комісіями Палати репрезентантів і Сенату.

ПЕРЕХОПЛЮВАЧ ПАСАЖИРСЬКОГО літака лінії „Ріпаблік" Расалд Алі Шакір, водій автобуса з Дітройту, намагався скерувати полет літака до Чикаго, де він бажав зустрінутись з кандидатом на президента від Демократичної партії негритянським проповідником Джессі Джексоном. Він погрожував бомбою, якщо пілоти не підпорядкуються його вимогам. Не зважаючи на риск, пасажири самі „обезброїли" перехоплювача літака, зв'язали руки й ноги і держали його в такому стані поки літак не приземлився і поліція не перебрала „опіку" над молодим арабом, який не мав жадної бомби, а в завинутому пакунку були тільки релігійні книжки арабською мовою.

ПІД ЧАС ВИСВІТЛЮВАННЯ телестанцією Ей-Бі-Сі контроверсійного фільму про нуклеарний голокост п. з. „Один день пізніше" в місцевості Колчестер в Массачусетс погасло світло майже в цілому місті в наслідок зіпсування трансформатора. Велика частина мешканців вийшли, очевидно під впливом фільму, на вулиці і попали в паніку. „Понад 400 осіб хотіли знати, що сталося" — заявив кореспондентам поліціянт Майк Ленг. Вони були дійсно перестрашені, а деякі думали, що цілковите затемнення в місті пов'язане з фільмом, бо воно наступило якраз під час того, коли на екранах телевізій показали вибухи нуклеарних ракет і бомб й раптове погашення світла не тільки в будинках, але також в автомобілях.

У СВІТІ

УРЯД БУРМИ ПОВІДОМИВ у понеділок, 21-го листопада, що два старшини північнокорейської армії стануть перед судом у вівторок, обвинувачені в убивстві минулого місяця 21 особи, включаючи 19 південнокорейських високих урядовців, серед яких були чотири міністри, під час бомбового терористичного акту. Бурманський уряд стверджує, що є достатня кількість доказів про те, що ці два північнокорейці брали участь у підложенні бомби в рангунському мавзолеї, яка вибухла під час церемонії покладення вінків південнокорейською урядовою делегацією.

НА ГЕНЕРАЛЬНІЙ асамблеї ОН у понеділок, 21-го листопада, Пакістан, Китай та інші країни гостро засудили Совєтський Союз за продовження окупації Афганістану його військами і продовження винищення населення цієї країни. Засудження совєтської агресії в Афганістані відбувається вже четвертий рік, коли Генеральна асамблея розглядає поновно виконання її резолюції про виведення совєтських окупаційних військ з Афганістану.

ПРИЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН і президент Судану Джаафар Німейрі закликали в понеділок, 21-го листопада, Лівію припинити агресію в Чаді та вивести свої війська з цієї країни. На зустрічі у Вашінгтоні обидва президенти обмінялися думками відносно становища на Близькому Сході та обговорили інші світові проблеми взаємного зацікавлення. Цього року ЗСА дали Суданові 200 мільйонів долярів економічної допомоги і 50 мільйонів долярів військової. Це найбільша програма допомоги будь-якій іншій африканській країні.

НАПІВОФІЦІЙНА АНАТОЛІЙСЬКА пресова агенція повідомила, що за останні кілька місяців 89 осіб були ув'язнені, обвинувачені у збройному бунті та намаганні „встановити комуністичний лад" в Туреччині. Акт обвинувачення говорить, що запідозрені, правдоподібно члени „Третього шляху", лівої групи, яка включає старшин, що мали завдання проникнути у військові частини.

ХРИСТИЯНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНА партія Італії, колись найбільша партія країни, яка правила Італією від закінчення Другої світової війни, хоч і залишилася поважною силою в політичному житті Італії, все далі втрачає підтримку виборців. Минулого тижня у місцевих виборах у провінції Трентіно-Альто Адідже вона знову втратила певну кількість виборців, про що говорять кінцеві результати, опубліковані в понеділок, 21-го листопада. Політичні аналітики вбачають у цих результатах певний іспит для партії, популярність якої на останніх парляментських виборах впала з 38,8 до 32,9 відсотка.

ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ іракської армії повідомило в понеділок, 21-го листопада, що іракські збройні сили затопили сім іранських пароплавів та збили один літак поблизу іракського головного порту експорту нафти. Багдадське радіо заявило, що сім ворожих кораблів були знищені іракською морською фльотою і військовими літаками. Потім у повітряному бою був зістрілений один іранський літак, повідомило багдадське радіо. З іранського боку не було ні підтверджень, ні заперечень іракського повідомлення.

ДЕНЬ ПОДЯКИ

З уваги на свято День Подяки в четвер, 24-го листопада, це число „Свободи" друкується з датою п'ятниці, 25-го листопада. Наступне число друкуватиметься в п'ятницю з датою суботи, 26-го листопада. В День Подяки Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свободи" будуть закриті.

В ЧИКАҐО ВІДБУВСЯ З'ЇЗД „УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ХРИСТОВІ"

(фото: ред. Марта Коломиєць)

Учасники З'їзду біля катедри св. Николая.

Чикаґо. — Тут, від п'ятниці до неділі, 11-13-го листопада ц.р., зібралося понад 400 молодих українців і українок, щоб відзначити 50-ліття великої маніфестації української католицької молоді Західньої України, яка на заклик Митрополита Андрея Шептицького маршувала в силі 100 000 людей вулицями Львова. Це був протест української молоді проти переслідування України Польщею і СССР та шукання підтримки і помочі у релігійному з'єднанні з Богом.

П'ятдесят років пізніше молоді вільні українці зібралися в Чикаго, щоб знов підкреслити свою віру в Божу поміч і Провидіння та продискутувати усі загрози для віри, які зараз існують, а рівночасно підготовити українську молодь до недалекого вже святкування 1000-річчя хрищення України.

Підготовка до З'їзду в Чикаго тривала більше як рік та вимагала великого вкладу праці окремого комітету, який створився в тій цілі під проводом Олі Попіль і почесним наглядом Владики Іннокентія Лотоцького. Голова комітету відкрила З'їзд у п'ятницю увечері у приміщеннях в Лейк Шор готелі.

Того вечора учасники З'їзду процесією перейшли до катедри Святого Імени, де враз із 1 600 українцями та кардиналом Джозефом Бернардіном, ієрархами Української Католицької Церкви та Української Православної Церкви вшанували спільно 50-річчя жертв Великого голоду в Україні в 1932-33 роках, в якому згинуло сім мільйонів невинних українців, в тому матерів і дітей. Після процесії зі свічками присутні вислухали також промов кардинала Дж. Бернардіна і Єпископа І. Лотоцького.

В суботу після Служби Божої, що її відслужили Єпископи Василь Лостен, Славомир Міклов з Югославії і Ізидор Борецький з Торонто, розпочалися загальні сесії, в яких промовляли о. Ярослав Дибка, ЧНІ, о. Пет Бренан, представник римокатолицької дієцезії в Чикаго, і о. Вейн Руджі, не-українець, який є вже 20 років священиком УКЦ. Відтак учасники поділилися на працюючі сесії.

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Цікавий і корисний почин

В останніх тижнях появилися на сторінках нашого щоденника вістки про започаткування праць нової у нашому середовищі Фундації, що прибрала ім'я гетьмана Мазепи, а цілі її є культурного порядку.

Ініціяторами її є українські професіоналісти, які дійшли до переконання, що треба шукати інших доріг для ознайомлення нашого довкілля з українською справою та з українською історією.

Найкращим та найбільше сприятливим для широких мас є сьогодні не так книжка як фільм, і тому першим пляном Фундації є підготовка та продукція фільму про гетьмана Івана Мазепу. Спроби фільмового мистецтва у вільному світі були досі вже нераз, всі вони, однак, не маючи відповідно великих фондів, а то і можливостей доброї фільмової продукції, не вийшли поза українську публіку, яка, хоч їх сприймала тепло, але лише як ще один вияв внутрішньоукраїнського культурного життя.

Фундація ім. Мазепи має куди більші амбіції, уважаючи зовсім правильно, що фільм, який має бути розрахований на неукраїнську публіку, мусить мати виконання, яке дорівнювало б усім іншим фільмам, що йдуть на широкий ринок. Рівночасно сюжет мусить бути історично правильний, щоб не повторилася історія деяких фільмів з українською тематикою, як наприклад, славнозвісний „Тарас Бульба". В цій цілі дирекція Фундації, яку очолює відомий український громадянин, спортовець і лікар д-р Зенон Матківський, вже запросила як консультанта молодого українського історика проф. Ореста Субтельного з департаменту історії та політичних наук університету Йорк у Торонто. Основники Фундації плянують приступити до реалізації свого першого великого задуму, щойно зібравши таку кількість грошей, яка дозволила б їм анґажувати до фільму найкращі американські сили.

З повним оптимізмом ентузіясти Фундації розпочали своє діло і вже найшли декілька українських та неукраїнських фундаторів, які своєю щедрістю повинні притягнути і дальші більші пожертви, потрібні для цього пляну.

Якщо цей почин увінчається успіхом і принесе не тільки добру славу українцям, але й фінансову користь, дирекція Фундації ім. Мазепи має у пляні дальші культурні акції у виданнях, платівках та усіх інших середниках дуже тепер популярних засобів масової інформації. Цією дорогою можна, як бачимо хоча б з найновішого досвіду із популяризацією Українського голокосту 1932-33 років, зробити куди більше для нашої справи, як десятками зборів, конференцій чи з'їздів, про які неукраїнська публіка нічого не знає і які її зовсім не цікавлять.

Тому треба привітати ентузіястів того нового почину і побажати їм успіхів у їхній корисній для нас усіх справі.

Володимир Душник

ОПОЗИЦІЯ ДО СОВЄТСЬКИХ ВПЛИВІВ У ЮНЕСКО

Від довшого часу американська і інші західні делегації ведуть послідовну опозицію в рамках ЮНЕСКО проти нового „міжнародного кодексу преси", що його форсують совєтська й інші комуністичні делегації.

На конференції ЮНЕСКО, яка проходила в останньому тижні жовтня ц. р. в Парижі, совєти поширювали новий проєкт чартеру, в якому є безсумнівні елементи тоталітарної ідеології. Наприклад, згаданий проєкт кодексу домагається приготовити список тих „органів масової комунікації", які нібито поламали правила чи постанови ЮНЕСКО, бо „роздмухували міжнародні напруження або поширювали наклепницькі інформації". На практиці, наприклад, всякі натяки на совєтське загарбання Афганістану чи критику польського комуністичного режиму за знищення польського робітничого руху „Солідарности" могли б бути скваліфіковані як „наклепницькі писання", за які відповідальні дані журналісти та їхні пресові органи. Таким кореспондентам відібрали б журналістичні привілеї, а їх самих „видворили" б із даної країни. Ясно, такий кодекс заперечує всі основи свободи преси.

Американський делегат на конференції ЮНЕСКО Едмунд П. Гоннелі з Ню Йорку заявив учасникам конференції, що „Уряд і народ ЗСА добачують серйозні недоліки в діяльності організації ЮНЕСКО, які підміновують основи ЮНЕСКО, тобто принципи самої конституції...", і що Американський Конгрес вже взяв до уваги ряд постанов у цій справі і думає про евентуальні інші заходи для зменшення американської участи в цій організації. Його специфічні і критичні завваги зводилися до таких висновків: + філософічні підстави ЮНЕСКО в значній мірі фаворизують і підвищують державу зі шкодою для одиниці (людини); + дуже часто діяльність ЮНЕСКО виходить поза рамки компетенцій ЮНЕСКО, бо ЮНЕСКО намагається розв'язувати такі проблеми, які належать до ОН; + ЮНЕСКО старається діяти „суворими, часто ідеологічно-натхненними" міжнародними нормами, особливо коли йдеться про загальноприйняті *поняття про свободу преси*; + американський Уряд і Конгрес особливо опонують намаганням ЮНЕСКО провести в життя нові норми діяльности журналістів у країнах Третього світу, норми, які в засаді суперечать усім традиціям і практиці свобідного функціонування преси.

Америка, як і члени ЮНЕСКО із західнього світу, є проти підвищення пропонованого бюджету в сумі 386 мільйонів долярів на наступний рік. Як відомо, Америка вплачує 25 відсотків річного бюджету ЮНЕСКО, але має дуже малий голос у цій міжнародній культурній організації з огляду на більшість делеґатів з країн Третього світу, які з-правила сліпо піддержують Совєтський Союз і його комуністичних сателітів.

Коли деякі з комуністичних делегацій старалися внести політичні елементи на конференції, запитуючи про американську інвазію Гренади, американський делегат коротко відповів, що „Америка прийняла офіційне прохання Організації Східньокараїбських країн і прилучилася до спільного зусилля для привернення безпеки, миру і порядку в Ґренаді".

На закінчення, американський делегат пригадав, що ЮНЕСКО не „відповідний форум для таких політичних дискусій", закликаючи членів ЮНЕСКО не дати себе вманеврувати в політичні дискусії, як це дуже часто трапляється на таких культурних зібраннях.

Хоч американський делегат цього не сказав, але всі присутні делеґати не могли не догадатися, що на думці Едмунда П. Ґоннеллі були представники Совєтського уряду та його політичних сателітів, які використовують всі міжнародні зібрання для форсування своєї комуністичної пропаґанди.

Іван Н. Чинченко

ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ 1921 РОКУ

Багато писалось і пишеться про голод в Україні в роках 1932-33. Зрідка писалось про голод в Україні в 1921 році і то в деяких випадках у неправильнім освітленні. Коли основною причиною голоду в роках 1932-33 була політика кремлівських можновладців зліквідувати в корені патріотизм та самобутність українського народу, то причиною голоду в Україні в 1921 році була така велика посуха та велика неврожайність, яких не пам'ятали навіть старожили.

Зима 1920-21 року була майже безсніжною. Весна і перша половина літа були бездощові. Перший дощ випав аж на третій день Зелених Свят десь на початку чи всередині червня місяця 1920 року. В степовій частині України, коли випаде дощ в травні місяці, то врожайність запевнена. Коли ж травень-місяць дощовий, то врожайність буде обильною. Отже висновок — основною причиною катастрофічної неврожайности в 1921 році була таки посуха. Щоправда, тоді такого трагічного мору, як в 1932-1933 рр., не було. Приклад, в моєму родинному селі Завадівці з 280 дворами: тут умерло з голоду до двох десятків осіб і то в більшості з бідноти та з тих, що не хотіли працювати. Правда, ще може десятків зо два вмерло від тифу, який у той час був поширений особливо по селах. Кілька осіб вмерло вже перед самими жнивами. Але причиною смерти було щось інше. Люди стригли колоски з жита, сушили їх в печах, потім м'яли зерно, мололи на ручних жорнах і пекли хліб. І причиною смерти були, або хімічний склад зерна з недозрілого жита, або виголоднілі люди понадміру об'їдались тим житнім хлібом.

Посуха та трагічна неврожайність дошкульно зруйнувала господарства в степовій частині України. І, до речі, посуха в 1921 році була лише в південній степовій частині України; в центральній та північній частинах України посухи не було і врожайність там була майже нормальною. Не маючи чим годувати худобу восени 1920 року, господарі виводили коней на торговицю і, або продавали за безцінь, або просто залишали коней на торговиці. Весною 1921 року чимало коней подохло, бо не було чим їх годувати. Так само господарі випродували і корів та молодняк. А вже весною 1921 року вимінювали зерно за корови.

Наведу приклад з моєї родини. Мали ми дев'ять десятин землі (18 галицьких моргів). Завжди тримали троє коней, дві корови та дещо з молодняку. Завжди відгодовували три або чотири свині. Три рази на рік, перед Різдвяними, Великодніми і перед святом Покрови кололи одну свиню. Крім рільництва ми займались ще городництвом, винаймали для цього ще півтори або й дві десятини землі.

Отже неврожайність зруйнувала господарів. Деякі господарі, що раніш мали по троє або й четверо коней, залишились без тяглової сили. Господарі, яким вдалося залишити дві корови, деякий час вживали їх за тяглову силу (замість волів).

Податки восени 1920 року не були великими. Господарі мусіли платити продуктами. Моя мати (вдовиця) мала заплатити кілограм топленого масла, дещо з городини та невеличку кількість зерном.

Перша світова війна 1914-17 років та визвольна війна 1917-22 років мало відбилась на стані сільського господарства в Україні. Під час Першої світової війни та в роках 1918, 1919 врожаї були високими, але під час Першої світової війни були труднощі із збиранням врожаю, бо основна трудова частина населення — мужчини були на війні.

Після введення т. зв. Нової економічної політики (НЕП) сільське господарство в степовій частині України почало відбудовуватись і в 1927-1929 роках майже дорівнювалось довоєнному рівневі. Але роки 1927 та 1928 — це вже були роками підготовки до драконівської суцільної колективізації. На господарів почали накладати великі податки як грішми, так і особливо зерном. І таких господарів з презирством називали „пляновиками".

Але, вернімось до голоду 1921 року.

В серпні місяці 1983 року, на Крайовому З'їзді Молоді Українського Національного Об'єднання, що відбувався в Ст. Катерінс, Онтаріо, прелегент Марко Царинник в основному говорив про Великий голод — забутий голокост в 1932-1933 роках. Але він мимохідь сгадав і про голод в Україні в 1921 році. Цитую абзац з доповіді автора з „Нового Шляху": „Спустошену війною Україну ще більше спустошили. Коли Гувер, директор ARA (American Relief Association), вдався за допомогою (до урядових чинників), то американську допомогу призначили не Україні, а російським територіям, головно Поволжю". Що не цілком відповідає дійсности. Україна теж була одержала чималу допомогу від ARA але трохи запізно. І до того в Україні ще не було зорганізовано доброї адміністрації, тому ця допомога була неналежно, можна з певністю твердити, навіть злочинно використана. Як стверджують архівні матеріяли, то Гувер, директор ARA, спочатку відвідав Москву і там з російським урядом склав умову про допомогу голодуючим. Потім пан Гувер відвідав і український (комуністичний) уряд в місті Харкові, тоді столиці УРСР, і вів розмову з Миколою Скрипником. Гувер заявив, що ARA склала допомогу з урядом Росії про допомогу голодуючим. М. Скрипник мав начебто з протестом заявити, що Україна є тепер самостійною державою і не підлягає Російській державі. Не маю я відомостей, яке урядове становище займав тоді М. Скрипник. Не маю відомостей, чи Гувер складав окреме домовлення про допомогу голодуючим в Україні, але підкреслюю, що Україна таки дістала була певну допомогу від ARA і, коли б не та арівська допомога, то, не знаю, чи автор писав би ці рядки. Весною в моєму родинному місті Єлисаветграді (пізніше Зінов'євськ, потім і тепер — Кіровоград), у великій кількості появилось зерно кукурудзи ґатунку „кінський зуб"; появився у достатній кількості білий хліб, який маємо ми тепер, — але це було все в руках спекулянтів; людність в основному була безгрошовою і купувати того не могла. І, як я вже зазначав вище, — адміністрація в новоутвореній „УРСР" не була належно зорганізована, і або не вміла, або не хотіла зробити так, щоб

(Продоження на ст. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Діонізій Шолдра — сумні дерева і веселе небо

Треба поґратулювати Об'єднанню Мистців Українців в Америці (ОМУА), конкретно його голові Михайлові Черешньовському і невтомному його найближчому співробітникові мистцеві Богданові Савчукові, що вони започаткували новий мистецький сезон індивідуальною виставкою Діонізія (звучало б простіше — Дениса) Шолдри. Бо це не аматор ані піваматор, а мистець високої кляси з фаховою освітою і таким своєрідним стилем, який ставить його у перших рядах сучасних мистців середущої ґенерації. Відома правда, що в образотворчім мистецтві відбивається вдача і настрій творця виразніше, ніж у літературних творах, особливо виправдується у відношенні до Шолдри. Він пережив у своєму ще не пізньому віці (58 років) особисто-родинні трагедії ще у Відні і пізніше в Америці, і ледве життя вирятував з горіючого дому, в якому втратив ввесь життєвий дорібок і мистецькі твори. Тому не дивниця, що малював сумні-пресумні речі. Здебільша — дерева з обчімханими гілляками, як символи самоти і безнадійности. Але тугість вдачі перемогла і перемогла радість життя. В наслідок Шолдра, залишившись вірним своїй давній тематиці самотніх дерев, додав до неї ясне тло неба.

Виставка Д. Шолдри, що її відкриття відбулося в неділю 20-го листопада ц. р., і яка триватиме ще тільки до наступної неділі включно, охоплює 24 експонати; заголовки його картин говорять самі за себе: є аж чотири образи „Грудень", „Замерзлий потік", „Дерева при дорозі", окремо „Дерева", „Самітнє дерево", „Осіннє світло", „Приморозок"... Але це не виставка смутку. В його виставці насправді „з журбою радість обнялась". У всіх його образах дивує прегарне тло — різнокольорове тло неба до тієї самої теми дерев, самотніх чи в скупому товаристві інших дерев. Ця його виставка — одна з найбільш „вирівняних", яку можна собі уявити: тематикою, технікою, розмірами і навіть дорогими золотими рамами. Шолдра очевидно не є кольористом, себто в нього на першому місці не стоїть колір, але він знає гармонію барв і є в нього образи, які вже дещо барвистіші, як наприклад, „Вечоріє", „Захід сонця", „Осіннє світло".

Колись, коли Шолдра творив ще в настрої розпачу, можна було його прирівнювати до Івана Кураха, передчасно померлого мистця, який постійно жив у Швайцарії і мав великий успіх своїми виставками в Італії та на Близькому Сході.

Під час свого перебування в Америці він оповідав авторові цих рядків, що був членом італійського леґіону в Другій світовій війні і дійшов із ним аж до Дону. По дорозі бачив такі страхіття, що вони переслідували його у снах ще довго після війни. Малював І. Курах образи, з яких віяло безмежним смутком, дуже скромними технічними засобами — і тільки чорним, білим та іржавим кольорами — й умів створювати образи похмурого безнадійного настрою. (Автор цих рядків має такий образ „Самотність"). Тож мистець Шолдра колись нагадував Кураха своїми обчімханими з листя гіллякими дерев; тепер він уже інший. І коли Іван Курах відверто говорив, що йому не залежить на тому, чи його образи будуть оцінювати як „естетичні", чи ні, то у випадку Шолдри треба ствердити, що всі його образи надзвичайно естетичні: при всій одностайності тематики глядач не тратить зацікавлення, з яким підходить від образу до образу. Гарна виставка, гарні образи — це свідоцтво зрілости, великого таланту і великої праці мистця.

Іван Кедрин

Південна Корея — американський авангард

Південна Корея — стратегічна позиція ЗСА на Далекому Сході проти совєтської аґресії у тому районі. Виконуючи таке важливе завдання, Південна Корея спирається на ЗСА і Японію. Стратегічне значіння Південної Кореї ґльобальне і реґіональне. Ця країна має особливе значіння, як ударний пляцдарм здійснення далекосхідньої політики ЗСА. Занепокоєна Москва називає Південну Корею „американською казармою". У тій країні мають базу передові американські сили негайної дії.

Москва за своєю демагогічною звичкою обвинувачує ЗСА у вмішуванні у внутрішні справи тієї країни і вимагала виведення американських військ з Південої Кореї.

Занепокоєння Москви можна зрозуміти, бо в Південній Кореї знаходиться американська атомова зброя. Ця зброя залишилася в тій країні з того часу, коли була жива концепція ген. МекАртура про нанесення сильного знищуючого удару китайським збройним силам і знищення совєтської далекосхідньої воєнної округи. Генерала тоді не послухали, але атомова зброя залишилася у Південній Кореї.

Москва твердить, що в Південній Кореї знаходиться сімсот одиниць атомової зброї. Західня преса в додаток до совєтської повідом-

(Закінчення на стор. 3)

Осип Зінкевич

Параметри нашої зовнішньої діяльности у світлі подій в Україні

III.

Беручи до уваги це ствердження і цілий ряд самвидавних документів з одної сторони, а з другої, проаналізувавши становище в Україні за останні роки, кожна неупереджена і об'єктивно думаюча людина дійде до висновку, що Україна опинилася у повній ізоляції від зовнішнього світу. Ця ізоляція дійшла до такого стану, що, наприклад, на Універсіяду в Едмонтоні не прибув ані один журналіст з України, не зважаючи на те, що п'ять осіб одержали пресову акредитацію. Те саме сталося в Гельсінках на світовому чемпіонаті з легкої атлетики. На 67 журналістів з СССР, було знову ж п'ять акредитованих з України, і знову не прибув ані один.

Ще інший приклад: в кінці вересня ми одержали з України вістку, що у Західній Україні сталася страшна катастрофа. Спроби перевірити цю інформацію були безуспішні. Навіть люди, які побували вже після катастрофи в Україні, нічого про це не знали.

Це є ще один доказ, як страшно ізольована Україна від світу, коли про катастрофу такого величезного маштабу треба чекати майже два місяці, щоб вістка дійшла на Захід.

Ця ізоляція України і цих лише кілька прикладів нагадують нам 1937-38 роки, коли в Україні був знищений (фізично) цілий уряд УССР, майже всі члени Політбюра КП(б)У і майже всі перші обласні секретарі цієї партії в Україні тільки тому, що вони були українці.

Нові документи з України говорять про посилений і пляновий етноцид в Україні, тобто про повне культурно-духовно-мовне нищення нашого народу.

Через Україну йде газопровід Уренгой-Ужгород-Західня Европа. Найбільші родовища природного газу в СССР є біля Уренгою (сибірська частина СССР) і в Україні біля Шебелинки. Щоб пов'язати Україну у нерозривну всесоюзну економічно-господарську цілість, український газ зі Шебелинки йде до Москви, у Росію, Білорусь і Прибалтику, і одночасно російський газ з Сибіру через усю Україну йде у Західню Европу. Подібно з атомними електростанціями (АЕС), яких є в Україні шість. Вони енергетично пов'язують Україну з Білоруссю і Росією. Одночасно на всій лінії газопроводу Уренґой-Ужгород і довкола усіх шести атомних електростанцій вже побудовано або будуються кілька десятків нових містечок і міст, які заповнюють різнонаціональним населенням, мовою спілкування яких є російська мова. Нащадків цих нових колоністів в Україні виховують тільки на російській культурі і російською мовою. Ці нові міста і містечка з упривілейованою російською мовою і культурою стають новим страхітливим засобом русифікації в Україні.

Становище в Україні

Тому саме для „Смолоскипу" вихідною зовнішньої політики є такі найважливіші елементи і становище в теперішній Україні:

1. Влада СССР цілком ізолює Україну від зовнішнього світу.

2. Вона за допомогою модерної технології поширює і поглиблює русифікацію України.

3. Секретно і відкрито вона впроваджує в життя плянову і калькульовану політику етноциду нашого народу з прицілом позбавити його відчуття культурно-духовної окремішности і будь-яких аспірацій жити у своїй незалежній і окремій державі.

4. Територію України влада СССР використовує для розміщення на ній ракет з атомною зброєю, перетворюючи тим самим Україну у пляцдарм майбутньої третьої світової війни, коли перші атомні удари західніх країн мали б бути нанесені саме Україні, Білорусі і країнам Прибалтики.

5. Все це разом узявши, можна зробити висновок, що політика СССР супроти України є ясна і недвозначна — перетворити її політично і духовно у безлике територіяльно-географічне поняття, без будь-яких ознак державности (навіть совєтської) і без будь-яких ознак самобутности й окремішности.

Таке є становище в Україні, про яке можна писати значно більше і що можна поширити й на багато інших ділянок.

І саме ці п'ять пунктів, які зображують приблизне сучасне становище в Україні, повинні бути вихідною, щоб визначати пріоритети у зовнішній діяльності і у формуванні своєрідної зовнішньої політики.

Питання тактики і стратегії у зовнішній діяльності

І саме тут, після розходжень ідеологічного і практичного характеру, ми приходимо, на жаль, до чергового моменту внутрішньо-українських розходжень щодо зовнішньої діяльности: це є питання тактики (визначення завдань і конкретних форм діяльности на коротку мету) і стратегії (визначення загального шляху і головного напрямку діяльности). Тобто, які українські проблеми ми будемо висувати на даних форумах, чого домагатися, як себе вести, плянуючи цю діяльність на коротшу і дальшу мету.

У питанні тактики і стратегії приходить до чергового зудару ідеологічних і практичних позицій, з розчленуванням їх на позиції правих і лівих середовищ.

Згідно з ідеологічними позиціями правих середовищ, на всіх міжнародних форумах ми повинні домагатися самостійности України. І коли ви на світовому конгресі психіятрів (на якому у 1977 році брала активну участь наша група) будете говорити про самостійність України, то тисяча психіятрів з різних країн світу буде мати повне право поставити вам дуже виразну професійну діягнозу про ваш ментальний стан. Коли ж ви про ту українську самостійність будете говорити на міжнародних спортових форумах (які сьогодні є дуже важливі) чи на якомусь іншому міжнародному форумі, де, наприклад, говорять про загрозу атомних бомб і мир у світі, то, хочемо цього чи ні, які у нас не були б патріотичні почування і благородні наміри, ми опинимося у ролі комічної і несерйозної постаті і замість допомагати українській справі, ми будемо осмішувати її, а цілу українську громаду будемо представляти, як громаду незрілу для поважних акцій і до будування своєї власної держави.

А далі, згідно з ідеологічними позиціями середовищ лівого напрямку, слід виступати на зовнішньому відтинку не з українських самостійницьких позицій, а з позицій універсальних і не наголошувати своєї українськости.

Будучи у конфліктній ситуації з обома ідеологічними позиціями (а не з окремими особами чи групами), на світовому психіятричному конґресі в Гаваях ми виступали як виразна українська група (що були примушені відмітити московські газети) і говорили про психіятричне ув'язнення українських політичних в'язнів, а не про боротьбу за самостійність, і працювали для того, щоб цей світовий конґрес засудив СССР за використовування психіятрії для політичних цілей, що він і зробив.

Під час міжнародних спортових змагань ми говорили про право України (неважно якої України) на окрему участь у таких змаганнях, про російський колоніялізм у спорті і про українських спортсменів у складі совєтських дружин.

На світовому конгресі жінок за мир і свободу ми говорили про совєтські ракети з атомною зброєю на території України і домагалися їх усунення звідти.

Таких прикладів можна наводити значно більше, але їх вистачає, щоб з'ясувати наші позиції у цьому відношенні і проілюструвати дуже складну ситуацію української зовнішньої політики й діяльности, що ми ніде і ніколи спільно не обговорюємо.

Всім нам відомо, що ці практичні позиції зовнішньої діяльности „Смолоскипу" можуть використовувати (і використовують) ідеологічні принципіялісти правого і лівого напрямків, оспорювати їх і бити по них.

При цьому слід сказати і таке: сам факт присутности української активної групи на будь-якому міжнародному форумі стає своєрідною подією (згадати б реакцію сотень журналістів на український виступ в Атенах 1982 року).

Дотепер ми, українці, були заступлені і добре заступлені на крайньо правому антикомуністичному відтинку (ВАКЛ). Це є форум ідеологічних однодумців, і добре, що ми там є. Але нас, українців, не було або майже не було на інших відтинках. Тому виступи з будь-яким українським питанням, логічним і пристосованим до відповідного форуму, стають чимсь незвичним.

(Закінчення на стор. 3)

Параметри нашої...

(Закінчення зі стор. 2)

За яку українську зовнішню політику і діяльність?

В 1982 і у цьому році ми провели на зовнішньому відтинку ряд наперед заплянованих і добре підготовлених акцій, які хоч були добре підготовлені, все ж були експериментальні. Ми були в Атенах, Лондоні, Едмонтоні, Гельсінках, Амстердамі, Стокгольмі, Ґотенборгу і в інших містах. Ми багато навчилися і збагнули, що і як на цьому відтинку треба робити.

Нашу позицію у цьому відношенні можна з'ясувати у таких кількох пунктах:

1. Українська зовнішня політика і діяльність повинні виходити з потреб сучасної України, зі становища, яке у ній існує, і з тих небезпек, серед яких вона опинилася.

2. Жадна екзильна група не мала і не зможе мати вирішального впливу на світові і міжнародні взаємовідносини. Не кожну подію (наприклад, Гельсінкські угоди) ми повинні позитивно сприймати, але зате кожний міжнародний форум ми повинні використовувати для української справи (наприклад, Беоґрадські і Мадридські наради, міжнародний рух за мир і свободу, Світова Рада Церков, Олімпійські Ігри тощо).

3. Нам слід бути на всіх міжнародних форумах, на яких обговорюються світові проблеми, і зокрема на тих форумах, в яких беруть участь представники СССР. З неприсутніми не рахуються, про неприсутніх не пишуть і не говорять. Тому про нас пишуть мало, або зовсім не пишуть тільки тому, що нас нема там, де ми повинні бути за всяку ціну.

4. До всіх світових проблем ми повинні виявляти своє ставлення. Наші позиції повинні бути дуже виразні, оперті не на ілюзіях, утопічних мріях, які неможливо здійснити. Такі позиції повинні бути реалістичні, виразні і переконливі. І навіть якщо таких наших позицій не приймуть інші, то принайменше вони будуть бачити нашу зрілість, компетентність і кваліфікованість.

5. Через зовнішню діяльність слід здобувати не лише прихильників української самостійности, не лише показати світові, що кінець-кінцем ми є, але через неї, тобто через зовнішню діяльність, мати вплив на формування політичної самосвідомости населення України.

Коли у частини населення зникає відчуття окремішности й самостійности, коли бюрократи УССР стали лише адміністраторами тієї території, того географічного поняття, яке називається Україна, а не тієї України, яка, згідно зі своєю конституцією, повинна бути своєрідною державою і яка називається „УРСР" — то через плянові й цілеспрямовані міжнародні акції і виступи — слід збудити у них втрачені амбіції бути справжніми, а не номінальними представниками України. Слід добитися, щоб в українського дипломата, який тепер займає сторядний пост у совєтському посольстві у Вашінґтоні чи Парижі, зродилося бажання бути послом України і за це боротися. Ідучи по цій лінії, слід боротися тут, на Заході, і за те, щоб український спортсмен мав палке бажання виступати на Олімпійських Іграх від імени України, а не СССР.

Ми не здобудемо самостійности (якою б гучною фразеологією ми не користувалися), якщо відчуття окремішности, духовної і політичної, окремішности від всього російського, від кожної Росії — не буде у більшості населення України.

Наша українська зовнішня політика і діяльність повинні бути повністю спрямовані на це. На те, щоб українець був українцем і щоб Україна була Україною.

Кінець

В Чикаґо...

(Закінчення зі стор. 1)

на яких порушено ряд актуальних питань і де промовляли численні представники релігійного і світського секторів. Вечором на спільному бенкеті головне слово мала сестра Доротея Михалко, яка хоч походить вже з третього покоління українських американців, промовляла українською мовою на тему майбутности Української Церкви.

В неділю вранці відбулася велика процесія учасників З'їзду від церкви свв. Володимира і Ольги до катедри св. Миколая.

Після торжественної Літургії, що її провадив Єпископ І. Борецький, закриття З'їзду переведено в приміщеннях школи св. Миколая, де о. Маріян Бутринський виголосив заключне слово, згадуючи величавий З'їзд у Львові, а Адріяна Пілецька відчитала резолюції, що їх схвалено через аклямацію. В них говориться про потребу загальної духовної відnови Української Церкви, загоєння розбитої громади при допомозі вірних, послідовної підготовки до 1000-річчя хрищення України та привернення жонатого клиру в УКЦеркві.

Учасники, серед яких переважала студентська молодь і молоді професіоналісти, з великим жалем закінчували свій З'їзд, висловлюючись про нього дуже позитивно. Намічено черговий З'їзд на 1985 рік в Стемфорді, а ще наступний в Торонто.

Південна Корея...

(Закінчення зі ст. 2)

ляє про збільшення американської атомової зброї у тій країні, включно з невтронними бомбами.

Американські політичні „голуби" пропаґують виведення американського війська з Південної Кореї, бо ця країна обернулася у воєнний табір. Вона сама не здібна боронитися. Тільки не сказано, хто мав би нападати на цю країну.

М. К.

ТУСМ організує голодівку в Ню Йорку

Ню Йорк. — Крайова Управа Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) інформує, що тут на 59-ій вулиці і площі Колюмбуса у днях 23-го і 24-го листопада ц.р., відбудеться голодівка, яка розпічнеться о год. 4:30 по полудні і триватиме до півночі 24-го листопада. В День Подяки о год. 4-ій по полудні будуть читатися спеціяльні молитви і буде відправа за жертви Великого голоду в Україні.

Керівники ТУСМ-у вважають що українські громади в ЗСА повинні відмовитися в День Подяки від споживання традиційного індика, щоб таким способом активно спом'янути тих, які 50 років тому загинули страшною голодовою смертю.

Організатори закликають українську громаду Великого Ню Йорку підтримати зорганізовану молоддю голодівку, а головно відвідати голодуючих і взяти участь у спільній молитві.

П'ЯТЬ РОКІВ ТОМУ західні дипломати постійно говорили про совєтські впливи в країнах Африки. Тепер картина набагато змінилася. Не зважаючи на те, що Совєтський Союз побудував греблю та електростанцію в Асуані, Єгипет вигнав 50,000 совєтських спеціялістів. Совєтських дорадників і експертів вигнали Судан і Сомалія, критично і з підозрінням на них дивляться інші африканські країни. Совєтська так звана технічна допомога також втрачає свою популярність, африканці переконалися, що совєтські технічні товари далеко нижчої вартости, ніж товари західніх країн. Багато совєтських спеціялістів ставляться до африканців з погордою, проявляючи нічим не прикритий расизм. Навіть у таких країнах як Анголя і Мозамбік починається різкий спад авторитету Совєтського Союзу, а народи цих країн та інших переорієнтовуються на Захід.

ВІЛЛІЯМ КЛАРК, ЩЕ донедавна головний дорадник президента Роналда Реґена у справах крайової безпеки, був заприсяжений на новий пост секретаря Департаменту внутрішніх справ на короткій приватній церемонії з участю Президента. Присягу перевів генеральний прокуратор Вілліям Френч Смит. В. Кларк суддя по професії, член найвищого стейтового суду в Каліфорнії, близький приятель Р. Реґена, не бажав, щоб церемонія заприсяження стала приводом широких коментарів в пресі й інших засобах масової інформації, як це було з його попередником на цьому пості Джеймсом Ваттом.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в понеділок, 21-го листопада 1983 р. відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДО і БРАТ

бл. п.

ЕВГЕН КАНЮКА

уроджений у Маркові, Україна, прожив 79 років.

ПАРАСТАС у четвер, 24-го листопада 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН у п'ятницю, 25-го листопада 1983 р., о год. 8.30 ранку з церкви св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н.Дж. на цвинтар Evergreen Cemetery, Hillside, N.J.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
син — РОМАН з дружиною НАДЕЮ
дочка — ЯРОСЛАВА СЕНЮТА
сестра — АНАСТАЗІЯ СИВАНИК
сестра — АННА в Україні
внуки — ОРЕСТ, АНДРІЙ, ЛІДІЯ і ОЛЕГ

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього 4-го листопада 1983 р.
відійшла у Вічність у Вашінґтоні наша Найдорожча
Дружина і Сестра

бл.п.

ЗВЕНИСЛАВА (ДЗВІНКА) МАРІЯ ВОРОНЯК

з Пачовських

Цією дорогою складаємо щиру подяку Родині, Приятелям, Товаришам Праці і Знайомим за вислови співчуття й розради, пожертви та участь у похоронних обрядах.

Складаємо спеціяльну подяку Всеч. о. Тарасові Лончині, пароховi Помісної Української Католицької Церкви св. Тройці у Вашінґтоні за відвідини Покійної у шпиталі, уділення Найсвятіших Тайн, відправлення Парастасу, Похоронної Святої Літургії, прощальні слова та відпровадження тіла Покійної на Вічний Спочинок на цвинтар у Квінс, Н. Й.

Дякуємо зокрема парохіянам, інженерові Петрові Крулеві, д-р Евгенові Ґілеві, д-р Ярославові Ґілеті і пані Соні Круль, які артистичним відспіванням Парастасу віддали останню прислугу й пошану для Покійної.

Дякуємо родинам Пачовських, Зінюків і Гевків за участь у похоронах і родині Зінюків за квіти.

Дякуємо пані Марії Миколаєнко за квіти та за участь у похоронних обрядах, не зважаючи на поважну недугу.

Хай Всевишній винагородить Вас Усіх своїми ласками.

ОЛЕКСАНДЕР ВОРОНЯК - муж
БОРИС ПАЧОВСЬКИЙ з родиною - брат

В П'ЯТУ, НЕВИМОВНО
БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
і ніколи Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, ДІДА
І ПРАДІДА

бл. п.

о. крилошанина

Павла Джулинського

буде відслужена

СЛУЖБА БОЖА

в суботу, 3-го грудня 1983 р., о год. 8-ій ранком в церкві св. о. Миколая в Торонто, Канада та в храмі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл., 2-го грудня 1983 р.

Про спільні молитви за Душу Покійного, просять Приятелів і Знайомих, повні смутку:

ДРУЖИНА І ДІТИ

•

У світлу пам'ять Дорогого о. Катехита, на нев'янучий вінок, який започаткували бувші учні Реґенсбурзької гімназії, на Семінарійний Фонд діти Покійного отця Джулинського складають суму 175.00 дол.

Всім Жертводавцям щире спасибі за їхні пожертви.

Даток передано на Семінарійний фонд при соборі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, якого отець крилошанин Павло був засновником і першим парохом та відданим священиком до останніх днів свого трудолюбивого життя.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої Дорогої й Незабутньої
ВЧИТЕЛЬКИ Й ВИХОВНИЦІ

бл. п.

Климентини Дашинич-Кульчицької

на ФОНД СВ. СОФІЇ В ЇЇ ПАМ'ЯТЬ
складають 100.00 долярів
бувші учениці Учительської Державної Семінарії
в Перемишлі, а це:

по 25.00 дол. — Садова-Савчин Стефанія, Ню Йорк і Тарнавська-Крижанівська Марія, Рочестер, Н. Й.; по 20.00 дол. — Кліш-Цегельська Любов, Рочестер, Н. Й. і Менцінська-Притоцька Іванна, Чикаґо, Ілл.; 10.00 дол. — Федорович Олена, Чикаґо, Ілл.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що 22-го листопада 1983 року в Ню Йорку відійшла у Вічність
наша Найдорожча

бл. п. інж.

ІРЕНА з ГАВРИЩАКІВ КОЛТУНЮК

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 25-го листопада 1983 р., о год. 7.30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — в суботу, 26-го листопада 1983 р., о год. 9-ій ранку з того ж заведення до церкви св. Юра, де буде відправлена СЛУЖБА БОЖА о год. 9.30 ранку, а звідси на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:
муж — МИРОСЛАВ
сестри:
КЛЯВДІЯ ОЛЕСНИЦЬКА з родиною
ОКСАНА РАК
МАРТА ЯРОШ з родиною
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

ПОДЯКА

Дня 24-го вересня 1983 року з Волі Всевишнього відійшов ненадійно від нас у Вічність на 65-му році життя, наш Найдорожчий і Незабутній Син, Брат, Сестрінок і Шваґер

сл.п.

о. РОМАН ЕВГЕН МУЗИЧКА

Цією дорогою складаємо нашу найсердечнішу подяку Високопреподобному о. Протоігуменові Павлові Малюдзі, ЧНІ, за взірцеве зорганізування похоронних відправ у Канаді, за виголошення прощального слова, за приїзд до нашого дому, щирі співчуття і за теплі слова розради.

Щиро дякуємо Всесвітлішому Отцеві Деканові Степанові Купакові, за відправлення Єрейського Парастасу, а Владиці Кир Миронові Дацюкові та всім Всеч. Отцям за відправу Архирейської Божественної Літургії.

Дуже дякуємо Впр. о. Деканові Михайлові Федоровичеві та о. монс. П. Тимкові за зорганізування та відправлення Єрейського Парастасу і Похоронної Святої Літургії у церкві св. Андрея в Пармі, Огайо.

Сердечно дякуємо нашому Дорогому Приятелеві, Високопреподобному Отцеві Крилошанинові Т. Дурбакові, за глибоко-змістовну проповідь, виголошену під час Служби Божої, а всім Всч. Кондеканальним Отцям, за участь у похоронних відправах та щирі співчуття.

Ми безмежно вдячні Високопреподобному Отцеві Ігуменові Михайлові Кучмякові ЧНІ., за прибуття, за участь у похоронних відправах, співчуття та слова теплої згадки про Покійного під час похоронної тризни.

Особливу подяку складаємо Високопреосвященному Секретареві Конґреґації для Східних Церков, Архиепископові Мирославові Марусинові за співчуття, теплі слова розради і за відправу св. Божественної Літургії.

Окремо дякуємо церковним півцям, за гарний та настроєвий спів під час Єрейського Парастасу та Служби Божої а Паням з парафії св. Андрея, за дбайливе приготування похоронної тризни.

Щиро дякуємо Усі Приятелям, Знайомим та бувшим Парафіянам Покійного, за молитви, участь в похоронах і тризні, пожертви на Заупокійні Служби Божі, датки на виховання священиків, які передано ВП. Отцям Редемптористам, за квіти, за вислови співчуття нам особисто, телефонічно чи листовно.

Також дякуємо похоронному заведенню Колодій-Пазуха за зразкове переведення всіх похоронних чинностей.

Нехай Всевишній Господь обдарить Вас Усіх своїми ласками.

МАМА - МАРІЯ з РОДИНОЮ.

ЗВЕРНЕННЯ

Українського Історичного Товариства з приводу 50-ліття смерти Михайла Грушевського

У 1984 році відзначатимемо 50-ліття смерти Михайла Сергієвича Грушевського (1866—1934), найвидатнішого українського історика й одного з найвидатніших діячів українського національного відродження XX століття.

Як автор монументальної „Історії України-Руси" М. Грушевський поклав міцні підвалини для національно-державного відродження України, відкриваючи правдивий образ історичного розвитку українського народу. Історична схема М. Грушевського встановила і обґрунтувала самостійність українського історичного процесу. Як найвидатніший організатор українського наукового життя Михайло Грушевський спричинився до великого піднесення української історичної науки і введення її, як рівнорядного учасника, до світового і культурного процесу. Як громадський-політичний діяч М. Грушевський очолив українську національну революцію XX століття і став головою Української Центральної Ради і першим президентом Української Народної Республики.

Михайло Грушевський був символом всеукраїнського національного єднання, що його розумів він, як з'єднання всіх частин української землі і української нації в єдиному національно-державному і національно-культурному організмі.

Совєтська влада вважає М. Грушевського за найбільшого ворога комуністично-московського режиму в Україні. Його твори фактично заборонені, його ім'я стало символом т. зв. „буржуазного націоналізму". Боротьба проти історичної схеми і творчости М. Грушевського в поневоленій Україні посилюється і набуває ще більшої гостроти.

Українське Історичне Товариство проголошує надходячий 1984 рік Роком Михайла Грушевського. У зв'язку з цим, УІТ плянує видання окремих збірників і біо-бібліографії М. Грушевського в українській і англійській мовах, присвячених його життю і творчости. Заплянововано також видати однотомник вибраних праць Михайла Грушевського та відбути, у співпраці з іншими установами, цілий ряд конференцій в ЗСА і Канаді для відзначення його діяльности.

Закликаємо українську ґромаду у вільному світі гідно відзначити 50-ліття смерти Великого Сина українського народу, який ціле життя присвятив праці і боротьбі за краще майбутнє України.

Для реалізації видань, присвячених діяльности М. Грушевського, а також його вибраних творів УІТ створило Видавничий фонд М. Грушевського. Добровільні датки на видавничий Фонд Грушевського можна відтягати від федерального податку. Пожертви висилати до: Ukrainian Historical Assoc. (Hrushevsky Fund), P.O. Box, Kent, Ohio, 44240

Президія Українського Історичного Товариства

СПЕЦІЯЛЬНА 42-ЧЛЕННА комісія, яка на протязі останніх трьох місяців докладно переглядала і студіювала економічну і фінансову допомогу американського Уряду для закордонних країн, закінчила свою працю і передала на руки державного секретаря Джорджа Шулца докладне звідомлення. Голова цієї комісії Френк Карлуччі, колишній заступник секретаря Департаменту оборони і заступник директора Центральної Розвідчої Агенції (Сі-Ай-Ей) заявив, що комісія поробила деякі зміни у дотеперішній програмі допомоги. Наприклад, комісія рекомендує створення окремої урядової агенції, яка займалася б виключно справами мілітарної, фінансової й іншої допомоги закордонним країнам. Шулц позитивно оцінив звідомлення комісії і заявив, що вона зробила добру роботу.

Архіви—необхідність для розвитку україністики

Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ) готовить до друку перший вичерпний довідник архівних та рукописних збірок Української ССР. Довідник має включати і анотовану бібліоградію каталогів, покажчиків та рідкісних дослідів про архіви УССР. Він появиться в 1984 році в серії публікацій про архіви Східньої Европи, що їх друкує Принстонський університет.

Працю над довідником виконує група співробітників УНІГУ під проводом члена дослідчої групи УНІГУ, д-ра Патріції Ґрімстед. Довідник складають компютором, який знаходиться в центральному бюрі гарвардського відділу інформаційної технології. Усі бібліографічні анотації і описи книгосховищ вписують у компютор. Тоді їх відчитують, редаґують та упорядковують (хронологічно, тематично, географічно тощо) при допомозі спеціяльно вироблених компюторських програм.

Компютор заощаджує багато часу і праці. Наприклад, на базі вписаних дописів компютор творить азбучні покажчики імен, місць, назв, тем тощо. Коли доповнюють компюторський збір інформації новими чи усучасненими відомостями, компютор автоматично знаходить, де нову інформацію вписати, сам переставляє порядок вписів, і коли наказано, то творить новий поправлений покажчик, або провірює і поправляє правопис імен і назв. Велике заощадження часу і грошей приходить з того, що відпис нового тексту довідника робиться машинами, які відчитують магнетичні тасьми головного компютора і безпосередньо продукують текст у формі шпальт, які зразу готові до друку.

Перший експериментальний відпис довідника спродукував 1,200 сторінок друку. Машини друкували латинськими і кириличними черенками. Цей новий компюторський спосіб виготовлення такого роду книжок цікавить інших поза Українським Науковим Інститутом. Фундація американського уряду „Нешинел Ендавмент фор де Гюманітіз" та фундація Форда (що дали фінансове попертя для цього проєкту) і недавно фірма ІБМ висловили охоту, щоб далі розвинути компюторську систему УНІГУ.

Специфічні дослідження над долею архівів України виконує д-р Ґримстед. В 1975 році вона відбула ряд наукових поїздок до УССР, СССР, Польщі, Румунії, Мадярщини та Західньої Европи в рамках наукових вимін, спонзорованих організацією американського уряду „ІРЕКС". Вона іде в листопаді ц. р. знову до Польщі, бо її попереднє весняне перебування там було скорочене в зв'язку з приїздом Папи до Польщі. Вислід вже відбутих поїздок— це складені в Горвардській бібліотеці збірки рідкісних совєтських видань, „рототипи" (видання, які поширені машинописом по 50-100 штук), які подають списки майна різних бібліотек УССР, та визбирана нею колекція мікрофільмів дуже рідкісних старих каталогів та описів архівів з-перед Другої світової війни. Ці матеріяли являються необхідними для компіляції такого роду довідника.

Чисельні неточності чи загадкові інформації розшифровують з неабияким детективним хистом. Наприклад, збірка рукописів Осолінеум (у Львові) була найвидатнішою у Західній Україні. Після Другої світової війни її перенесено до Вроцлава, хоч більшість бібліотеки була затримана совєтськими чинниками у Львові. В наслідок цього, ніхто точно не знав, де шукати за потрібними матеріялами. Поляки недавно видрукували дуже докладні довідники про частину збірки, яка є у Вроцлаві.

Користуючись цим та іншим джерелом, д-р Гримстед довела, що велику частину рукописів Осолінеум переховують в бібліотеці ім. Стефаника, хоч ця бібліотека ніколи ще не видрукувала каталогу чи опису цих рукописів. На базі старих списків д-р Ґримстед зреконструктувала що тепер повинно бути у Львові. Вона підтвердила ці припущення, коли сама була у Львові в бібліотеці ім. Стефаника.

В пляні архівного проєкту передбачено лише один том, у компюторі зараз назбирано матеріялу, що вистачає на два, а то й більше томів. З огляду на це, д-р Ґримстед активно шукає дальшої фінансової допомоги, щоб завершити український проєкт двома томами. Вона здобула від установи „Нешинел Ендавмент фор де Гюманітіз" (НЕГ) домовлення виплати 70,000 дол. на „дорівняння—доляр за доляр— всіх пожертв, які б були скеровані на цей проєкт. Користаючи з цього, вона передала здобуту нею цього року нагороду ім. Ценка в сумі 1,000 дол. на проєкт. НЕГ дорівняв своєю вплатою її пожертву.

В останньому часі Канадський Інститут Українських Студій в Едмонтоні нагородив проєкт субвенцією, яку НЕГ також дорівняв. Також пожертви, зібрані Фондом Катедр Українознавства на цю ціль, були теж „подвоєні" грішми НЕГ. З таким щедрим поштовхом і з дальшою підтримкою жертводавців можна сподіватись, що український архівознавчий проєкт завершиться повним успіхом.

ФКУ

Відзначення 50-річчя Великого голоду в Україні у Висконсині

Дві головні риси характеризували відзначення 50-их роковин голоду в Україні, яке відбулося 1-го жовтня в Мілвокі, Виск. Поперше, була всеціла сконсолідованість усіх місцевих громадських та церковних організацій, об'єднаних у Громадському комітеті і піддержаних широким загалом. Другою прикметою було проведення цілої програми виключно в американському середовищі, поза рамками нашого „ґетто".

Плянуючи відзначення, Громадський комітет поставив собі завдання хоч у якійсь мірі познайомити довколишнє середовище також і з нашою сучасною проблемою. Вислано листи з відповідними прилогами до організацій інших національних груп та до федеральних і стейтових репрезентантів з проханням взяти участь. Нав'язали контакт з місцевою пресою, яка повідомила про цю подію, а після того „Мілвокі Джорнал" дав інформації про цю подію на своїх сторінках разом із знімками. Повідомлено також і телевізійні станції.

У суботу в 2-ій год. католицька катедра Сейнт Джан заповнилась людьми. Відправами проводили чотири українські священики у присутності архиєпископа Мілвокі Р. Вікленда, о. Петро Ґаладза з Чикаґо, представник української католицької дієцезії, о. Сергій Головко, представник української православної дієцезії в Чикаґо, оо. Іван Олексюк і Тома Гайдос, місцеві парохи української католицької церкви св. Михаїла.

Піснею-молитвою „Боже, вислухай благання" започатковано церковні відправи. Після того о. Головко прочитав відповідні до нагоди уривки зі Святого Письма. Відтак слідувала проповідь о. Галадзи, яку він почав уривками спогадів двох очевидців голоду. Потім хор проспівав „Боже Великий, Творче всесильний", і зі словом виступив повітовий урядовець Вілліям О'Доннел, який вказав на нелюдяність совєтської системи та лиха, яке вона чинила й чинить дотепер.

Потім до подіюму підійшли Неля Лехман і Уляна Тишинська. Напереміну вони провели з усіма зібраними „Ектенію Вірних". Зміст ектенії заповнили молитви за спокій душ невинних жертв голоду; за всіх людей у світі, які репресовані і поневолені, особливі благання за український народ, щоб дав йому Господь силу духу та мужність перетривати всі терпіння, які спадають на нього; молитви за визволення українського народу, за наших політичних в'язнів, за священство і вірних, що караються за свою віру; молитву, щоб ми ніколи не стали байдужі та мовчазні в обличчі несправедливости, гноблення, де б воно не наступало. Після кожного благання вірні збірно проказували: „Умилосердись над нами, Господи, та вислухай наші молитви".

Кожний присутній одержав при вході до катедри детально виготовлену програмку. Відтак промовляв архиєпископ Ремберт Вікленд. Він нагадав вірним, що після страстей прийшло воскресення. Після цього українські священики збірно відправили Панахиду і гимном „Боже Великий" закінчено церковні Богослуження.

З катедри сформувався похід, очолений двома прапорами та терновим вінком, який несли сумівці. За ними йшли священики, представники міст і повіту, відтак всі інші учасники з численними транспарантами, які виготовив Комітет, та поодинокі організації. Похід попрямував до будинку міської управи. Там на заздалегідь приготовленій символічній могилі поклали вінок, і відбулась заключна частина програми.

Недовгу промову англійською мовою виголосив Богдан Лехман, голова УККА і Громадського комітету, з'ясовуючи причини та катастрофічні наслідки голоду, які залишились і по нинішній день. Після промови Б. Лехман прочитав заяви солідарности від наших конґресменів і сенаторів. Відтак взяв слово представник міської управи, а за ним— репрезентанти національних груп: польської, литовської, словацької і хорватської. „Нам треба діяти об'єднано, бо тільки спільними силами зможемо добитись перемоги",—заявив представник „Солідарности".

Піснею „Боже, вислухай благання" закінчено це особливе відзначення, яке, крім усього іншого, було тим мобілізуючим чинником, що притягло розкинутих по Висконсин земляків, які живуть сотні миль від Мілвоки. Уся програма була не лише зразково зорганізована, але й підготовлена та продумана до найдрібніших підробиць, за що громада завдячує найбільше родині Богдана і Нелі Лехманів, які виконали львину частину всієї праці.

Марія Пискір

Вірші учнів про голод в Україні

В школі св. Йосафата в пармі, Огайо, з нагоди відзначення трагічної 50-ої річниці Великого голоду в Україні в 1932-33 роках, на протязі цілого тижня учні мали виклади з поясненнями, чому понад 7 мільйонів українців загинуло з голоду.

Пізніше учні написали на цю тему вірші, деякі з яких подаємо тут.

БЕЗ ПРИЧИНИ

Раз собі жила родина,
Мати, батько і дитина.
Вони мали досить їсти в хаті
Хоч не були такі багаті.

Одного дня ворог прийшов до хати
І почав таке казати:
Віддавайте ваші харчі,
Або будете чути плачі.

Дитина маленька злякалася,
І родичі дуже боялися.
Вони вже не мали що їсти і пити,
Але дуже хотіли жити.

Вони просили других людей,
Але ніхто не мав нічого, навіть для дітей.
Вороги все забрали і нічого не дали,
І всі люди в селі повмирали.

Україна велика і багата,
Пшениці повні поля і кожна хата.
Але лютий ворог все собі забрав
І людей наших добрих в могилу поклав.

Леся Голубець
5-та кляса

ГОЛОД

Як українці вмирали,
То пташки не співали,
Хмари сонце закривали,
Всі землі дрожали.
Вони з голоду вмирали,
Бо вороги все їм забрали.

Надя Хміляк
5-та кляса

ГОЛОД

В селі Маруся мала була,
З родиною весело собі жила.
Аж прийшли московські солдати
І сказали всю пшеницю і худобу дати.

Великий голод на Вкраїні,
Лишилась Маруся без рідні.
Ні мами, ні тата вона не має,
Що дальше з нею буде, Бог лише знає!

Тарас Напора
5-та кляса

Хор „Сурма" з Чикаґо виступить у Торонто

Чоловічий хор „Сурма" з Чикаґо в складі понад 60 осіб, під дириґентурою д-ра Василя Трухлого та у фортепіяновому супроводі Наді Савин загостить вперше до Торонто.

Концерт для вшанування 40-річчя створення української дивізії „Галичина", відбудеться в неділю, 27-го листопада ц.р., в годині 4-ій по полудні в авдиторії Центральної Технічної Школи на розі вулиць Бетрист і Гарборд.

Історія назви „Сурма" почалась ще в 1927 році з часів студентського хору у Львові, першим організатором і дириґентом якого був Іван Охримович. Студенти університетів і гімназій, які співали в шкільнім хорі „Бандура" після закінчення шкіл ставали членами новоствореного хору „Сурма". Добрий голос і музичний слух та любов до рідної пісні— ось такі високі квалівікації були потрібні, щоб бути членом „Сурми". Між роками 1927 до вибуху війни 1939 року хор проіснував під дириґентурою Омеляна Плешкевича.

Під час другого приходу московської навали на західньоукраїнські землі багато співаків хору „Сурма" залишили рідний край і по розвалі Німеччини, опинившись в американській зоні в таборі Ноймаркт з дириґентом О. Плишкевичем, дібрали нових співаків, відновили працю та за короткий час дали 50 концертів для американських вояків по цілій Німеччині.

В 1949 році хористи роз'їхались по широкому світі, шукаючи кращої долі. Не було можливости, щоб разом переїхати до Америки. Кілька хористів опинились в Чикаґо і в 1950 року на чолі з дириґентом св. п. проф. О. Плишкевичем створено хор з назвою „Сурма", дириґентом якого пізніше були св. п. проф. Іван Трухлий, Іван Задорожний і інші.

Були в хорі також перериви, був час, що виглядало, що хор перестав існувати, але перед кількома роками ветерани „Сурми" запросили д-ра Василя Трухлого на мистецького керівника і за останніх 5 років, під його батутою, хор брав участь у багатьох імпрезах Чикаґо та дав успішні концерти в різних містах Америки, а саме: в Мілвокі, Клівленді, Дітройті, Висконсин Делсі та інших. Тому що хор виступає теж перед американською публікою, він включив до свого репертуару кілька англійських пісень.

В хорі, крім молодих співаків, є багато дивізійників, які 40 років тому по вишколі в таборах Нойґамеру, Гайде Ляґру та інших з піснею на устах поспішали до рідних сел, до Бродів, щоб затримати московську навалу.

Це перший виступ цього хору в Канаді, спонзором якого стали дивізійний хор „Бурлака" і торонтонська Станиця Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА. Святочне слово виголосить д-р Остап Сокольський, голова Крайової Управи Братства в Канаді.

Відзначення 40-річчя створення дивізії „Галичина", яка пізніше стала 1-ою Дивізією Української Національної Армії під командою генерала Павла Шандрука,— це спільне свято всіх, що почувають себе українцями.

Надіємось, що українська спільнота Торонто та околиць, а зокрема наші місцеві мистецькі одиниці-хори й танцювальні ансамблі—та наша молодь із щирим серцем численно та й сердечно по-побратимськи, по спорідненій галузі вокального мистецтва, привітають цю мистецьку одиницю, гостей з сусідньої Америки, що їх вперше зможемо в нас почути і побачити.

Іван Шостак

Про голод...

(*Продовження зі стор. 2*)

допомога ARA діставалася до рук потребуючих, а не спекулянтів та нової комуністичної бюрократії. Велику кількість продуктів з тієї допомоги давалось для новоутворених комун. Весною 1921 року адміністрація цих комун і „зернових артілей" міняла зерно кукурудзи за коні та корови. Приділялось дещо з тієї допомоги в мінімальній кількості і для сіл. Моє родинне село, три кілометри від міста Єлисаветграду (Кіровоград), теж одержало якусь кількість білої муки та якусь кількість пачок з конденсованим молоком.

У моєму рідному селі допомога напрочуд була взірцево зорганізована. Коло будинку кооперативи була громадська кухня. Щодня жінки готували і варили затірку у великому кітлі. Замість товщу служило згущене молоко. Десь опівдні, коли затірка була вже готова, дзвонили у невеликий дзвін, що страва готова. В нашій родині був обв'язаний мотузком великий глиняний глечик місткістю майже одного відра. І я — пригадую — не спішився підходити першим, а майже під кінець роздачі, щоб густішої затірки дістати. Приніс я ту затірку до хати; наша родина з п'яти осіб, простеливши ряднину на дворі коло садочку, споживала той обід. За один раз ми не могли з'їсти одержаної затірки, то залишки увечорі підогрівали на кабиці, і це була наша вечеря.

У багатьох селах призначеною допомогою „влада" ділилася поміж собою, а населення нічого не діставало з цієї американської допомоги. Але не в нас. Тож у такий спосіб чимало людей у моєму рідному селі, включаючи і мене самого, було врятовано від голодової смерти. Немало з бідноти мого села пішло на роботу до близького „радгоспу", де давали по кілограмові хліба для кожного робітника.

Оце і є картина голоду в Україні в 1921 році, як я її бачу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 27-го ЛИСТОПАДА 1983 р.

Трентон, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ 245 Відд., о год. 2-ій по пол. в залі УНДому при 477 Jeremiah Avenue. Просимо чл. прибути. — Ів. Бойчук, заст. гол., М. Мартинюк, секр.